MUHAMMED BİN MÜCÂHİD TÂÎ

Kelâm ve Mâlikî fıkıh âlimi. Künyesi Ebû Abdullah olup, ismi Muhammed bin Ahmed bin Muhammed bin Ya'kûb bin Mücâhid'dir. Aslen Basralı iken Bağdâd'da yerleşti. Bağdadî ve Tâî nisbet edildi. Kelâm âlimi olduğu için Mütekellim denildi. 370 (m. 980) târihinde vefât etti.

Zamanındaki birçok İslâm âliminin derslerine devam ederek, ilimlerinden istifâde etti. Kâdı Tüsterî'den Mâlikî fıkhını aldı. Ebü'l-Hasen-i Eş'arî hazretlerinin sohbetlerinde bulundu. Fıkıh ilminde çok ileri bir derecesi vardı. Kelâm ilminde daha meşhûr oldu. Hadîs ilminde Buhârî'nin Sahih'ini Ebû Zeyd Mervezî'den okudu. Ebû Muhammed bin Ebî Zeyd'den Muhtasar ve Nevâdir kitabını okutmak üzere icâzet (diploma) aldı. Peygamber (aleyhisselâm) ve Eshâb-ı kiramın (r.anhüm) inandığı gibi inananların mezhebi, Ehl-i sünnet vel-cemâat mezhebinin iki imamından biri olan Ebü'l-Hasen-i Eş'arî hazretlerinin sohbetlerinde bulunarak aldığı feyz ve bereketle, birçok İslâm düşmanına cevaplar verip susturdu. İnsanlara, Eshâb-ı kiramın (r.anhüm) i'tikatlarının, inanç şekillerinin doğru olarak anlatılması için çalışır, bir kişinin sapık bir düşünceden uzaklaşıp doğruyu bulmasına çok sevinirdi.

Bu mübârek zât, insanlara getirdiği delîllerle doğruyu anlatırken, derslerine devam eden talebelerine de engin ilmini aktardı. Bu talebelerinden biri de Kâdı Ebû Bekr Muhammed bin Tayyib hazretleriydi. Kâdı Ebû Bekr, zamanının Büveyhî hükümdârı Adud-üd-devle tarafından ilminin çokluğundan dolayı takdîr edilerek, Bizans'ın başşehri İstanbul'a elçi olarak gönderildi. Ebû Bekr bin Avde de onun talebeleri arasındaydı. İbn-i Mücâhid hazretleri kendisine ilim tahsili için gelenlere şu şiiri okurdu:

Ey ilim için erken kalkan kişi,
Bütün ilimler kelâm ilminin hizmetçisidir.
Fıkıh ilmî öğren onunla hükümleri düzeltir,
Verilen hükümlerde gâfil olmazsın.

Muhammed bin Mücâhid, birçok kıymetli eser yazdı. Ehl-i sünnet i'tikâdını anlatan bir risalesi ve yine i'tikâda dâir "Hediyet-ül-müsteksir ve Muâvenet-ül-müstensir" adlı bir kitabı vardır. Usûl-i fıkıhta da Mâlikî mezhebi fıkıh usûlüne dâir bir eseri vardır.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Târîh-i Bağdâd cild-1, sh 343

2) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 74

3) Ed-Dîbâc-ül-müzehheb sh. 258

4) Mu'cem-ül-müellifîn cild-9, sh. 19

5) El-A'lâm cild-5, sh. 311